دىنىمىزغا ئائىت بىر قانچە سوئاللارغا جاۋاب

ئەركىن سىدىق
2014-يىلى 8-ئاينىڭ 8-كۈنى

(بۇ ماقالىنى دوكتور ئاسپىرانت ئابدۇراخمان جامال كاشغەرى ئەزھەرى ئەپەندى بىر قېتىم تەھرىرلەپ بەرگەن)

مەن ئۆزۈمنىڭ دىن ھەققىدىكى ئالدىنقى تېمىسىغا چۈشكەن بىر قىسىم ئىنكاسلارنى كۆرگەندىن كېيىن، ئوقۇرمەنلەرگە ئىسلام دىنىنىڭ ھەق دىن ئىكەنلىكى ھەققىدە بىر ئاز چۈشەنچە بېرىپ قويۇشنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدىم. ياسىر قازى 2014-يىلى 6-ئىيۇن كۈنى ئامېرىكىدا بەرگەن بىر قېتىملىق خۇتبىدە ياشلارغا ئاشۇنداق بىر تېمىدا سۆزلىگەن بولۇپ، مەن مەزكۇر ماقالىدا ئۇنىڭ دېگەنلىرىنى تونۇشتۇرۇپ ئۆتىمەن. تۆۋەندىكى مەزمۇنلار پەقەت ياسىر قازىنىڭ دېگەنلىرى بولۇپ، ئەگەر ئۇلارغا ئۆز كۆز-قارىشىمنى قوشۇپ قويماقچى بولسام، ئۇنى بىر «ئىلاۋە» شەكلىدە قوشۇپ قويىمەن.

تۆۋەندىكىسى ياسىر قازىنىڭ دېگەنلىرى.

ھازىر مەكتەپلەر تەتىل قىلىپ، ياش-ئۆسمۈرلەرنىڭ ھەممىسى ئۆيلىرىدە بولۇپ، مېنىڭ پەرىزىمچە بۈگۈنكى خۇتبە نامىزىغا كەلگەنلەر ئىچىدىمۇ ياش-ئۆسمۈرلەر كۆپ سانني ئىگىلەيدۇ. شۇڭلاشقا مەن بۈگۈنكى خۇتبە سۆزۈمدە ھازىر ياشلار دۇچ كېلىۋاتقان ئۈچ مەسىلە ئۈستىدە توختىلىمەن. يەنى مەن 3 سوئالغا جاۋاب بېرىمەن. بۇ سوئالنىڭ بەزىلىرىنى ياشلارنىڭ كاللىسىغا شەيتانلار سېلىپ قويغان بولۇشى مۇمكىن، بەزىلىرىنى ياخشى نىيەتلىك كىشىلەر سېلىپ قويغان بولۇشى مۇمكىن. مەن داۋاملىق تۈردە كاللىسىغا ئاشۇنداق سوئاللار كىرىۋېلىپ، ئۇلارغا جاۋاب تاپالماي يۈرگەن ياشلارنى، بەزىلەردىن بۇ سوئاللارغا جاۋاب سورىغان بولسىمۇ، ئۆزلىرى ئۈچۈن قانائەتلىنەرلىك جاۋابقا ئېرىشەلمىگەن ياشلارنى ئۇچرىتىپ تۇرىمەن.

تۆۋەندە مەن ئاشۇ 3 سوئاللارغا ئايرىم-ئايرىم جاۋاب بېرىپ ئۆتىمەن.

1. بىر ياراتقۇچىنىڭ بارلىقىنى بىز قانداق بىلىمىز؟

ھازىر دۇنيادا دىنسىزلىق كۈچىيىپ مېڭىۋاتىدۇ. ھازىر ئامېرىكىدا 35 ياشتىن تۆۋەن ياشلاردىكى ھەر 3 كىشىنىڭ ئىچىدىكى بىر ئادەم خۇداغا ئىشەنمەيدىكەن. بۇ خىل ئەھۋال ياۋروپادا تېخىمۇ ئېغىر بولۇپ، ئۇ يەردە 60 پىرسەنت، 70 پىرسەنت، ھەتتا 80 پىرسەنت كىشىلەر دىنغا ئىشەنمەيدىكەن. بىز ھازىر ئاشۇنداق بىر مەدەنىيەت ئىچىدە ياشاۋاتىمىز. بىزنىڭ ياش قېرىنداشلىرىمىزمۇ ئوخشاش مەسىلىگە دۇچ كېلىۋاتىدۇ. ئۇلارنىڭ كۆڭلىدە «بىر ياراتقۇچىنىڭ

بارلىقىنى مەن قانداق قىلىپ بىلەلەيمەن؟» دېگەن سوئال پەيدا بولۇۋاتىدۇ. قۇرئان بۇ سوئالغا تولۇق، كۆپلىگەن جاۋابلارنى بېرىدۇ. ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ ئاددىي ۋە ئەڭ ئېنىق بولغان جاۋاب مۇنداق: ھازىر يارىتىلغان نەرسىلەر مەۋجۇت، شۇڭلاشقا چوقۇم بىر ياراتقۇچى بار. ھازىر بىز مەۋجۇت، شۇڭلاشقا چوقۇم بىر ياراتقۇچى بار. بىزنىڭ ھازىرقى ھاياتىمىزدا رول ئوينىۋاتقان ھەر بىر تەسىرنى چوقۇم بىر نەرسە ياراتقان. ھېچ قانداق ئىش ئۆزلۈكىدىن يۈز بېرىپ قالمايدۇ.

بىز بىر ئىشنى كىم قىلغانلىقىنى، ئۇنى نېمە كەلتۈرۈپ چىقارغانلىقىنى، ئۇنىڭ قانداق ۋۇجۇدقا كەلگەنلىكىنى بىلمىگەن تەقدىردىمۇ، بىز ئۇ ئىشنى مەلۇم بىر نەرسە كەلتۈرۈپ چىقارغانلىقىنى، ئۇنىڭغا مەلۇم بىر نەرسە سەۋەب بولغانلىقىنى بىلىمىز. بىز ئۆز ھاياتىمىزنى سەۋەب بىلەن نەتىجە ئىچىدە ئۆتكۈزىمىز. ئاللاھ قۇرئاندا «ئىنسانلار نەدىن كەلگەن؟ ئۇلار ئۆزلىرىنى ئۆزلىرى ياراتقانمۇ؟ ياكى ئۇلار يوق نەرسىدىن ۋۇجۇدقا كەلتۈرۈلگەنمۇ؟» دەيدۇ. روشەنكى، ئۆزلىرىنى ئۆزلىرى ياراتقان دېيىش ياكى ئۆزلىرى يوق نەرسىدىن ۋۇجۇدقا كەلگەن، دېيىش بىر لوگىكىلىق سۆز ئەمەس بولۇپ، بۇ سوئاللار ئۈچۈن پەقەت بىرلا لوگىكىلىق جاۋاب مەۋجۇت. ئۇ بولسىمۇ «بىزنىڭ بىر ياراتقۇچىمىز بار»، دېگەندىن ئىبارەت.

ئاللاھ قۇرئاندا مۇنداق دەيدۇ: «ئەتراپىڭلاردىكى ئالەمگە قاراپ بېقىڭلار. سىلەر ئۇنىڭدىن بىرەر نۇقسان تاپالامسىلەر؟ سىلەر ئۇنىڭدىن بىرەر يوچۇق تاپالامسىلەر؟ ئەتراپىڭلاردىكى ئۆز-ئارا ماسلىشىپ مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇۋاتقان نەرسىلەرگە قاراڭلار. داۋاملىق تەكشۈرۈڭلار. بىئولوگىيە ئىلمىنى ئۆگىنىڭلار. خىمىيە ئىلمىنى ئۆگىنىڭلار. فىزىكىنى بىلىۋېلىڭلار. ئاندىن يارىتىلغان ھەممە نەرسىلەردىكى ئىلمىيلىقتا ۋە ماسلىشىشچانلىقتا قاراپ بېقىڭلار. شۇ چاغدا ھەممە نەرسىلەرنىڭ نەقەدەر مۇۋاپىق ئورۇنلاشتۇرۇلغانلىقىنى بايقايسىلەر. سىلەرنىڭ كۆزۈڭلار ئەيىب-نۇقسان تېپىشتىن تېلىپ كېتىدۇ. سىلەرنىڭ مېڭەڭلار نۇقسان تېپىشتىن ئۈمىدسىزلىنىپ كېتىدۇ. ئەمما سىلەر ئاللاھ ياراتقان نەرسىلەردىن بىرەر نۇقسان تاپالمايسىلەر.»

ئىلاۋە: مېنىڭ چۈشىنىشىمچە، يۇقىرىقىلار ياسىر قازىنىڭ قۇرئاندىكى مەزمۇنلار ھەققىدىكى چۈشەندۈرۈشى بولۇپ، بۇ يەردە قۇرئاندىكى مەزمۇن ئەينەن ئېلىنغان ئەمەس. بۇ ھەقتە قۇرئانغا يېزىلغان ئىككى ئايەت مۇنداق: «ئاللاھ يەتتە ئاسماننى بىرىنى بىرىنىڭ ئۈستىگە قىلىپ ياراتتى، مېھرىبان ئاللاھنىڭ يارىتىشىدا ھېچ نۇقساننى كۆرمەيسەن، سەن (ئاسمانلارغا) تەكرار قاراپ باققىنكى، بىرەر يوچۇقنى كۆرەمسەن. ئاندىن سەن يەنە ئىككى قېتىم قارىغىن. كۆزۈڭ (ئاسمانلاردا بىرەر نۇقساننى تېپىشتىن) ئۈمىد ئۈزگەن ۋە تالغان ھالدا قايتىدۇ (67-سۈرە 3- ۋە 4-ئايەتلەر).»

ھەر بىر نەرسىنىڭ بىرەر مەقسىتى بار بولىدۇ. بىز ئىنسانلار ھېچ قانداق بىر ئىشنى بىرەر مەقسەتسىز قىلمايمىز. سىز دۇكانلارغا كىرسىڭىز ئۇ يەرلەردە ئىنتايىن كۆپ مەھسۇلاتلار بار بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھەر بىرى مەلۇم بىر مەقسەت ئۈچۈن ئىشلەپ چىقىرىلغان بولىدۇ. بىزنىڭ نەگە بېرىشىمىز، ۋە نېمە ئىش قىلىشىمىزنىڭ بىردىن سەۋەبى بار بولىدۇ.

«ئاللاھ مەۋجۇت ئەمەس» دېيىش «بىزنىڭ ھاياتىمىزنىڭ ھېچ بىر قىممىتى يوق» دېگەنلىك بىلەن ئوخشاش. ئۇنداق قارىغاندا، ھاياتنىڭ تۈپ مەقسىتىنىڭ قىممىتى يوق بولۇپ

قالىدۇ. شۇڭلاشقا دىن پسىخولوگىيە جەھەتتىنمۇ ۋاقىتلارنىڭ سىنىقىغا بەرداشلىق بېرەلەيدۇ. پسىخولوگىيە جەھەتتىنمۇ ئادەمنى ناھايىتى جەلپ قىلىدۇ. پسىخولوگىيە جەھەتتە ئادەملەرنى ياخشىراق ئىنسانلارغا ئايلاندۇرۇپ قويالايدۇ. سىزنى تېخىمۇ ئەخلاقلىق ئىنسانلاردىن قىلىدۇ.

ئەخلاقلىق نەدىن كېلىدۇ؟ ياش قېرىنداشلار، سىلەر كۆڭلۈڭلارنىڭ تېگىدە يالغانچىلىقنىڭ ئەسكى ئىكەنلىكىنى بىلىسىلەر. كەمبەغەللەرگە ياخشىلىق قىلىشنىڭ بىر ياخشى ئىش ئىكەنلىكىنى بىلىسىلەر. يېتىملەردىن خەۋەر ئېلىش كېرەكلىكىنى بىلىسىلەر. ئەگەر بىز پەقەت ھەقىقىي ھايۋانلاردىن بولغان بولساق، بىز نېمە ئۈچۈن ئاجىزلارغا كۆڭۈل بۆلىمىز؟ نېمە ئۈچۈن يېتىملەرگە كۆڭۈل بۆلىمىز؟ نېمە ئۈچۈن باشقا ئىنسانلارنىڭ ئازابقا قالغانلىقىنى كۆرگەندە بىزنىڭ يۈرىكىمىز ئېرىپ كېتىدۇ؟ بىزدىكى مېھرىبانلىق نەدىن كەلگەن؟ مېھرىبانلىق، ئاللاھ بىزنىڭ ئىچىمىزگە سېلىپ قويغان بىر نەرسىدۇر. ئاللاھ «رەھمان» (ئەڭ مېھرىبان) بولۇپ، ئۇ بىزنىڭ ئىچىمىزگە «رەھمە» (يەنى رەھىمدىللىق) نى سېلىپ قويغان.

ئىسلامدا «ھېسسىي تۇيغۇ پاكىتلىرى» دېگەن بىر ئۇقۇم بار بولۇپ، بىز شۇنىڭغا ئاساسەن تەبىئىي ھالدا بىر ئاللاھنىڭ بارلىقىنى بىلىمىز. شۇڭلاشقا تارىختا بىرمۇ دىنسىز جەمئىيەت مەۋجۇت بولۇپ باققان ئەمەس. بەزىلىرىڭلار ھەيران قېلىشىڭلار مۇمكىن: دىنسىزلىق بىر ھازىرقى زامان ھادىسىسىدىن ئىبارەتتۇر. دىنسىزلىقنىڭ تارىخى ئاران 100ـ150 يىلغا سوزۇلىدۇ. ئىنسانلار تارىخىنىڭ قالغان قىسمىدا بىرەرمۇ دىنسىز جەمئىيەت مەۋجۇت بولۇپ باققان ئەمەس. دىندارلىق ئىنسانلارنىڭ ماھىيىتىدۇر. ئاللاھقا ئىشىنىش ئىنسانلارنىڭ ماھىيىتىدۇر. بۇنداق بولۇشىدىكى سەۋەب، ئىنسانلارنىڭ دىندار بولۇشىنى ئاللاھ بىزنىڭ ئىچىمىزگە سېلىپ قويغان.

شۇڭلاشقا قۇرئان ئاللاھنىڭ بارلىقى ھەققىدە بىزگە كۆپلىگەن سەۋەبلەرنى كۆرسىتىپ بېرىدۇ. بىزگە كۆپلىگەن دەلىللەرنى كۆرسىتىپ بېرىدۇ. ئاللاھنىڭ بارلىقى ئۆز-ئۆزىدىن شۇنچە ئېنىق بولۇپ، بۇنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن سىز بىر مۇرەككەپ پەلسەپىلىك ئىسپاتقا ھاجەتمەن بولمايسىز. بەزى پەيلاسوپلار بۇ جەھەتتىكى ئۇقۇملارنى ھەددىدىن زىيادە مۇرەككەپ قىلىۋېتىدۇ. سىز مەۋجۇت ئىكەنسىز، سىزنى چوقۇم باشقا بىر نەرسە ياراتقان بولىدۇ. ئاللاھنىڭ مەۋجۇت ئىكەنلىكى ھەققىدىكى قۇرئاندىكى دەلىللەر ئىنتايىن ئاددىي بولۇپ، ئۇلار ئازراقمۇ مۇرەككەپ ئەمەس. ئۇلارنى چۈشىنىش سىزدىن پەلسەپە ئىلمى بويىچە بىر دوكتورلۇق ئۇنۋانى بار بولۇشنى تەلەپ قىلمايدۇ.

ئىسلامدىكى داڭلىق ئۆلىمالارنىڭ بىرى بولغان ئىبىن تەيمىيە مۇنداق دېگەن: «مېنىڭ ئەتراپىمدىكى ھەممە نەرسىلەر ئاللاھنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ئىسپاتلاپ ۋارقىراپ تۇرۇۋاتسا، سىز قانداقمۇ مەندىن ئاللاھنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى كۆرسىتىدىغان ئىسپات تېپىشنى ئۈمىد قىلالايسىز؟» (How do you expect me to go finding proofs for the existence of Allah when everything around me is screaming his existence?)

بەزى كىشىلەر «ئاللاھ ھەقىقەتەنمۇ مەۋجۇت، ئەمما ئۇنىڭ بىز بىلەن كارى يوق» دەپ قارايدۇ. بۇ «تەبىئىي ئېتىقادچىلىق» (deism) دەپ ئاتىلىدۇ. ئامېرىكىنى قۇرغۇچىلارمۇ ئەسلىدە «تەبىئىي ئېتىقادچىلار» دىن بولۇپ، ئۇلار خرىستىيانچىلاردىن ئەمەس ئىدى. بۇنداق

كىشىلەر ئاللاھنىڭ بارلىقىغا ئىشىنىدۇ، ئەمما ئۇلار بىرەر مۇنتىزىم (organized) دىنغا ئىشەنمەيدۇ. يەنى ئۇلار روھقا ياكى ئىلاھقا ئىشىنىدۇ، ئەمما دىنغا ئىشەنمەيدۇ (spiritual but not religious)، ياكى ئۇلار «ئىلاھلىق، ئەمما دىندار ئەمەس».

مەن چوڭ بولۇۋاتقان دەۋرلەردە بۇنداق ئۇقۇم مەۋجۇت بولمىغان بولۇپ، بۇ ئۇقۇم يېقىندىن پەيدا بولدى. «ئىلاھلىق، ئەمما دىندار ئەمەس» كە تەۋە كىشىلەر «ئاللاھ مەۋجۇت، ئەمما بىزنىڭ ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىشىمىزنىڭ ھاجىتى يوق» دەپ قارايدۇ. ئۇنداق كىشىلەرنىڭ بۇنداق دېيىشىدىكى سەۋەب، ئۇلار يارىتىلىشنى توغرا چۈشەندۈرەلمىگەچكە بولىدۇ، ئەمما ئۇلار دىندىن ۋاز كېچىدۇ. لېكىن، ئاللاھ قۇرئاندا ئۇ ئىنسانلارنى يارىتىش بىلەن بىللە، ئۇلارغا قانداق ياشاشنى كېرەكلىكىنىمۇ كۆرسىتىپ بەرگەنلىكىنى تىلغا ئالىدۇ. ئاللاھ بىزنى يارىتىش بىلەن بىرلىكتە بىزنىڭ روھىي ۋە ماددىي ئېھتىياجىمىزنىڭ ھەممىسىگە ئوخشاش دەرىجىدە كۆڭۈل بۆلىدۇ. ئۇلاردىن ئوخشاش دەرىجىدە خەۋەر ئالىدۇ. بىز دەيمىزكى، بىز ئىشىنىدىغان ئاللاھ بىر كۆيۈنگۈچى ئاللاھ، بىر كۆڭۈل بۆلگۈچى ئاللاھ، بىر مېھرىبان ئاللاھ، بىزنىڭ ئاۋازىمىزنى ئاڭلايدىغان، بىزنىڭ ھالىمىزنى بىلىپ تۇرىدىغان، بىزنىڭ ئەھۋالىمىزنى كۆرۈپ تۇرىدىغان، بىز قىلغان دۇئالارغا جاۋاب قايتۇرىدىغان ئاللاھ. بىز ئىشىنىدىغان ئاللاھ ئەنە ئاشۇنداق بىر ئاللاھ.

2. ئىسلام دىنىنىڭ توغرا دىن ئىكەنلىكىنى بىز قانداق بىلىمىز؟

نورمال ئەھۋالدا، بىر خرىستىئان دىنىدىكى ئائىلىدە تۇغۇلغان بالا خرىستىئان بولۇپ تۇغۇلىدۇ. بىر يەھۇدىي دىنىدىكى ئائىلىدە تۇغۇلغان بالا يەھۇدىي دىنغا ئېتىقاد قىلىدىغان ئادەم بولۇپ تۇغۇلىدۇ. بىر مۇسۇلماننىڭ ئائىلىسىدە تۇغۇلغان بالا مۇسۇلمان بولۇپ تۇغۇلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بەزى ياشلارنىڭ كۆڭلىدە مۇنداق بىر گۇمان پەيدا بولۇشى مۇمكىن: «مېنىڭ ئاتا-ئانام مۇسۇلمان بولغانلىقى ئۈچۈن مەنمۇ بىر مۇسۇلمان بولۇۋېتىمەن. ئۇنداقتا مەن ئىسلام دىنىنىڭ بىر ھەق دىن ئىكەنلىكىنى قانداق بىلىمەن؟ بىر خۇدا بار بولغان تەقدىردىمۇ، ئۇ خۇدانىڭ ئاللاھ ئىكەنلىكىنى مەن قانداق بىلەلەيمەن؟ مېنىڭ دىنىمنىڭ توغرا دىن ئىكەنلىكىنى مەن قانداق بىلەلەيمەن؟»

بۇ سوئاللارنىڭ ھەر بىرىگە تولۇق جاۋاب بېرىشكە ناھايىتى كۆپ ۋاقىت كېتىدۇ. بۈگۈنكى خۇتبىدە بىزنىڭ ئۇنچىۋالا كۆپ ۋاقتىمىز يوق. شۇڭلاشقا مەن ئۇ سوئاللارغا قىسقىچە جاۋاب بېرىپ ئۆتىمەن. بىز ئىسلامنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى قانداق قىلىپ بىلەلەيمىز؟

(1) ئىسلامنىڭ ئەقىدىسى بىلەن ئۇنىڭ راتسىئوناللىقى ياكى مۇۋاپىقلىقى. ئىسلام ئېتىقادى ياكى ئىسلام بايانى ئىنتايىن ئاددىيدۇر. ئۆزىڭىز ئويلاپ بېقىڭ: سىزنىڭچە ئەتراپىمىزدىكى ئاللاھ ياراتقان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى بىر دانە بۇت ۋۇجۇدقا كەلتۈرەلەرمۇ؟ سىز بۇتتىن بىرنى ئويۇپ ياساپ، ئاندىن ئۇنىڭغا سەجدە قىلىشنى سىزدىكى ئاللاھ ئاتا قىلغان كۆڭۈل راۋا كۆرەرمۇ؟ سىزچە ئاللاھ تۇي قىلىپ، بالىلىق بولارمۇ؟ سىزچە ئاللاھتىن بىر قانچىسى بارمۇ ياكى كائىناتنىڭ مۇكەممەللىكى ھەممىگە قادىر، ھەممىنى بىلىدىغان ئاللاھتىن پەقەت بىرسىلا بارلىقىنى كۆرسىتەمدۇ؟ بىر خۇدالىق ئىدىيىسى ھەم لوگىكىلىق، ھەم راتسىئونال ياكى ئەقىلگە مۇۋاپىق كېلىدۇ. بىر خۇدالىق ئىدىيىسى ساپ كېلىدۇ. ئۇ

ئاللاھنىڭ ئاتا ـ ئانىسى بار ياكى ئاللاھنىڭ بالىسى بار دەپ قارىمايدۇ. ئۇنداق قاراشلار ئىنسان ئەقلىگە ماس كەلمەيدۇ. ئىنسانلارنىڭ بىر ماھىيىتى شۇكى، ئۇلار ئەڭ كۈچلۈك ۋە ھەممىگە قادىر ئاللاھتىن پەقەت بىرسىلا بار، دەپ قارايدۇ. پەقەت ئىسلام دىنىلا ئەڭ كۈچلۈك ۋە ھەممىگە قادىر ئاللاھتىن پەقەت بىرسىلا بار، دەپ قارايدۇ. پەقەت ئىسلام دىنىلا ئىنتايىن ئاددىي ئەقىدىگە ۋە ناھايىتى يۇقىرى ئەخلاقىي ئۆلچەمگە ئىگە.

(2) ئىسلامنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنىڭ يەنە بىر ئىسپاتى قۇرئاننىڭ مەڭگۈ ئۆلمەس مۆجىزىلىرىدىن ئىبارەت. بۇ ھەقتە كۆپ قېتىم مەخسۇس دوكلات بېرىلدى.

(3) ئىسلامنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنىڭ يەنە بىر ئىسپاتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ تەرجىمىھالىدۇر. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بىر خىل پاك ۋە ئۇلۇغۋار خاراكتېرگە ئىگە. ئۇنىڭدا ئىنتايىن ئېسىل ئەخلاق، كەڭ دائىرىلىك بىلىم ۋە ئاللاھتىن چۈشكەن ۋەھىيلەر بار. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام توغرىسىدىكى ھەممە ۋاقىتلار ۋە ھەممە ۋەقەلەر ئۇنىڭ ئاللاھنىڭ ئەلچىسى ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپ ئۈنلۈك ئاۋازدا ۋارقىرايدۇ. ئۇ ھەقىقەتەنمۇ سىزنى ياراتقان ئاللاھنىڭ ھەقىقىي پەيغەمبىرىدۇر.

(4) ئىسلام ئەقىدىسى ئىنتايىن گۈزەل. بىز ھەرگىزمۇ ئىسلام پەقەت مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆزىگىلا خاس، دېمەيمىز. بىز دېمەكچىمىزكى، ئىسلام ئەڭ دەسلەپكى مەزگىلىدىن باشلاپلا ھازىرقىدەك بىر خىل تۈسنى ئالغان. ئادەم ئەلەيھىسسالام بىر مۇسۇلمان. نۇھ ئەلەيھىسسالاممۇ بىر مۇسۇلمان. ئىبراھىم ئەلەيھىسسالاممۇ بىر مۇسۇلمان. ئەيسا ئەلەيھىسسالام (Jesus Christ) نىڭ ئۆزىمۇ بىر مۇسۇلمان. بىز مانا مۇشۇنىڭغا ئىشىنىمىز. ئاللاھ مۇكەممەل نەرسىنى ئۆزگەرتمەيدۇ. ئىسلام ئەقىدىسى بىر مۇكەممەل ئەقىدىدۇر. بىزنىڭ ئۇنى يېڭىلاپ تۈرۈشىمىزنىڭ ھاجىتى يوق. بىزدە «ئىسلام ئەقىدىسىنىڭ 3 ـ نۇسخىسى، 4 ـ نۇسخىسى» دەيدىغان نەرسە يوق. ئىسلام باشتىن ـ ئاخىر ھازىرقىدەك بىر ھالەتتە تۇرۇپ كەلگەن. باشقا دىنلاردا بۇنداق بىردەكلىك مەۋجۇت ئەمەس بولۇپ، ئۇلار تارىختا ئەگىشىپ ئۆزگىرىپ تۇرغان.

بۇ ھەقتە يەنە نۇرغۇن نۇقتىلار بار بولۇپ، يۇقىرىدىكىسى پەقەت شۇلارنىڭ ئاز بىر قىسمىدىنلا ئىبارەت.

3. ئىسلام بىر ھەق دىن. ئۇنداقتا نېمە ئۈچۈن بىز مۇسۇلمانلار باشقىلاردىن شۇنچە پەرقلىنىمىز؟

ـ ـ مېنىڭ دوستلىرىمنىڭ نۇرغۇن ئەركىنلىكلىرى بار. ئەمما نېمىشقا مەن ئۈچۈن شۇنچە كۆپ چەكلىمىلەر بار؟

ـ ـ نېمىشقا مېنىڭ ئاتا ـ ئانام داۋاملىق ماڭا «مانى قىلساڭ بولمايدۇ»، «ئانى قىلساڭ بولمايدۇ»، دەيدۇ؟

-- ئەتراپىمدىكى ھەممە كىشىلەر ھەممە ئىشلارنى قىلىدۇ، نېمە ئۈچۈن پەقەت مەنلا ئۆزۈمنىڭ سىنىپىدا باشقىچە ياشايمەن؟

-- نېمە ئۈچۈن مېنىڭ مەكتىپىمدە، مېنىڭ دوستلىرىمنىڭ ئىچىدە، مەن ئارىلىشىدىغان بىر گۇرۇپپا ئادەملەر ئىچىدە پەقەت ماڭىلا «ئۇنى قىلسا بولمايدۇ، بۇنى قىلسا بولمايدۇ» دەيدىغان چەكلىمىلەر بار (ئەسكەرتىش: بۇ خىل ئەھۋال ئامېرىكىدىكى مۇسۇلمان ئۆسمۈرلەر ئۈچۈن كۆپ ئۇچرايدىغان ئەھۋالدۇر)؟

-- ئىسلامدا نېمە ئۈچۈن شۇنچە كۆپ چەكلىمىلەر بار؟

-- نېمە ئۈچۈن مەن باشقىلاردىن شۇنچە پەرقلىنىمەن؟

بۇلار ئىنتايىن ياخشى سوئاللار، شۇنداقلا ناھايىتى قىيىن سوئاللاردۇر. بۇ سوئاللارنىڭ جاۋابى سىزنىڭ بىر ئاز پىششىپ يېتىلگەن بىر ئادەم بولۇشىڭىزنى تەلەپ قىلىدۇ. ئەگەر سىز ئوبدان ئويلىنىپ باقىدىغان بولسىڭىز، بۇ سوئاللارغا ئۆزىڭىزمۇ جاۋاب تاپالايسىز.

سۆيۈملۈك قېرىنداشلار، ئاللاھ قۇرئاندا تۆۋەندىكى سۆزلەرنى قىلغان:

-- «ئىنسانلارنىڭ كۆپىنچىسى بىتەكلىنىشنى خالىمايدۇ.»

-- «ئەگەر سەن كۆپ سانلىق كىشىلەرگە ئەگىشىدىكەنسەن، ئۇلار سېنى توغرا يولغا باشلىمايدۇ.»

-- «كۆپ سانلىق كىشىلەر ھايۋانغا ئوخشاش ياشاشنى ئىستەيدۇ.»

-- «كۆپ سانلىق ئىنسانلارنىڭ يۈكسەك نىشانى بولمايدۇ. ئۇلار بەدىنىنى خوش قىلىش ئۈچۈنلا ياشايدۇ.»

بىزنىڭ دىنىمىز بىر ئۇلۇغ دىن بولۇپ، ئۇ بىزدىن مەلۇم بىر مەقسەت ئۈچۈن ياشاشنى تەلەپ قىلىدۇ. بىز ھايۋان ئەمەس. بىز ھايۋانلاردىن ياخشىراق. بىزنىڭ روھىمىز بار. بىزنىڭ ئەقلىمىز بار.

يالغۇز دىنلا شۇنداق بولۇپ قالماي، ھەر قانداق بىر مۇۋەپپەقىيەت قازانغان ئىنسان چوقۇم ئېقىمدىن ئايرىلىپ چىققان بولىدۇ. باشقا ئادەملەر توپىدىن ئايرىلىپ چىققان بولىدۇ. دىنغا ئىشەنمەيدىغان، ئەمما مۇشۇ دۇنيادا مۇۋەپپەقىيەتلىك بولغان ئىنسانلارنىڭ ھەممىسى ھەرگىزمۇ ئوتتۇراھال ئوقۇغۇچى بولۇپ ئوقۇغان ئەمەس. بۇنىڭ تىپىك مىساللىرى ئالما شىركىتىنىڭ قۇرغۇچىسى ستىۋ جوبس (Steve Jobs) بىلەن مىكروسوفت شىركىتىنىڭ قۇرغۇچىسى بىل گەيتس (Bill Gates) لاردۇر. ئۇلار ھەرگىزمۇ ئوتتۇراھال ئوقۇغۇچى بولۇپ ئوقۇغان ئەمەس. ئۇلار ئېقىمغا ئەگىشىپ ماڭغان ئەمەس. ئەگەر سىز بىر لىدىر بولۇشنى ئىستىسىڭىز، ئىسلام ھېچ بولمىغاندا سىزنىڭ يەنە بىر دۇنيادا لىدىر بولۇشىڭىزغا يول ئاچىدۇ. سىزنىڭ كىشىلەر

توپىدىكى ئەڭ يۇقىرى ئورۇنغا ئېرىشكۈڭىز بارمۇ؟ ئۇنداقتا سىز ھازىردىن باشلاپ بىر ئۆزگىچە تەسىر پەيدا قىلىشقا باشلاڭ. ئەگەر پادىغا قېتىلىپ ماڭىدىكەنسىز، ياكى ئېقىمغا ئەگىشىپ ياشايدىكەنسىز، سىز ھېچ يەرگە بارالمايسىز. ئەمما سىز پادىلارنىڭ ئىچىدىن بۆسۈپ چىقىپ پادىچى بولماقچى بولىدىكەنسىز، ياكى توپنىڭ ئىچىدىن بۆسۈپ چىقىپ، توپنى يېتەكلەپ ماڭماقچى بولىدىكەنسىز، سىز ئۆزىڭىزدە شۇنىڭغا چۇشلۇق بىر ھەر جەھەتتىن يېتىلگەن خاراكتېر، مۇكەممەل روھ ۋە قاتتىق ئىرادىنى يېتىلدۈرۈشىڭىز كېرەك. ئۇنداق قىلىش ئاسان ئەمەس. ئەمما، بىزنىڭ دىنىمىز بىزدىن تەلەپ قىلىدىغان نەرسە ئەنە شۇ. بىزنىڭ دىنىمىز بىزدىن مۇشۇ دۇنيادىمۇ ياخشى ياشىشىمىزنى، يەنە بىر دۇنيادىمۇ ياخشى كۇنگە ئېرىشىشىمىزنى تەلەپ قىلىدۇ. ئىسلامدا نېمىشقا چەكلىمىلەر شۇنچە كۆپ؟ ئىسلام نېمىشقا شۇنچە تەس؟ سىز ئۆزىڭىزدىن سوراپ بېقىڭ: نېمە ئۈچۈن باشقا ئىنسانلار بىر قىسىم نەرسىلەرنىڭ زىيانلىق ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ، يەنە شۇ راھەت تۇرمۇش يولىنى تاللايدۇ؟

بىز ھازىر 2014-يىلىدا ياشاۋاتىمىز. 80-يىللاردا مەن ئۆسۈپ يېتىلىۋاتقان ۋاقىتلاردا، تاماكا چېكىش بىر مودا سۈپىتىدە تەشۋىق قىلىناتتى. 90-يىللىرى ھۆكۈمەت نۇرغۇن تەتقىقاتلارنى ئېلىپ بېرىپ، تاماكا راك كېسىلىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدىغان ئەڭ ئاساسلىق مەنبە ئىكەنلىكىنى بايقىدى. سىز ھازىرمۇ تاماكىنى قانۇنلۇق سېتىپ ئالالايسىز. ئەمما ھازىر تاماكا قېپىغا «بۇ مەھسۇلات سىزنى ئۆلتۈرىدۇ» دەپ يېزىپ قويۇلدى. ھۆكۈمەت ماشىنا ھەيدىگەندە بىخەتەرلىك تاسمىنى باغلىۋېلىشنى قانۇن قىلىپ بېكىتىپ قويىدى. ئەمما تاماكىنى قانۇن جەھەتتىن چەكلىمىدى. ھازىر ھەر يىلى تاماكا پەيدا قىلغان راك كېسىلى بىلەن ئۆلىدىغانلار ماشىنا ۋەقەسىدە ئۆلىدىغانلاردىن نەچچە ھەسسە كۆپ. مۇسۇلمانلارنىڭ ئەخلاقىي ئۆلچىمى باشقا ئىنسانلارنىڭكىگە ئوخشىمايدۇ. بىزنىڭ دىنىمىز بىز ئۈچۈن نېمىنىڭ زىيانلىق ئىكەنلىكىنى ئۆگىتىدۇ. بىزنىڭ دىنىمىزدىكى ھەر بىر چەكلىمىلەرنىڭ ھەممىسى بىزنىڭ ئۆزىمىزگە پايدىلىق بولسۇن ئۈچۈن ۋۇجۇدقا كەلتۈرۈلگەن. ئاق چېكىملىك ۋە زىنا قاتارلىق ئىسلامدا چەكلەنگەن نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى ئادەمنىڭ ئەخلاقىنى يوق قىلىدۇ. ئادەمنىڭ ئومۇمىي ياخشى سۈپىتى (integrity) نى ۋەيران قىلىدۇ. ئادەمنىڭ ساپ پسىخولوگىيىسىنى ۋەيران قىلىدۇ. شۇڭا بىزنىڭ دىنىمىز بىزنىڭ ئۆزىمىزگە پايدىسى بولسۇن ئۈچۈن ئاشۇنداق نەرسىلەرنى چەكلىگەن.

مەن ئاللاھ ئالدىدا شۇنداق دەپ قەسەم بېرىمەنكى، ئەگەر سىز ئۆز دىنىڭىزغا سادىق بولىدىكەنسىز، سىز ۋاز كېچىشكە مەجبۇرى بولغان خۇشاللىقلار بىلەن سېلىشتۇرغىلى بولمايدىغان دەرىجىدىكى كۆپلىگەن خۇشاللىقلارغا ئېرىشىسىز.

بىر سەھى ھەدىستە پەيغەمبىرىمىز مۇنداق دەيدۇ: «ئەگەر بىر ئادەم ئاللاھ يولىدا بىرەر نەرسىدىن ۋاز كېچىدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭغا ئۆزى ۋاز كەچكەن نەرسىدىن كۆپرەك نەرسىلەرنى ئاتا قىلىدۇ، ئاللاھ ئۇنىڭغا ياخشىراق نەرسىلەرنى ئاتا قىلىدۇ.»

سىلەر تېخى كىچىك بولغاچقا، بۇ نۇقتىلارنى دېگەندەك ياخشى چۈشىنىپ كېتەلمەسلىكىڭلار مۇمكىن. خۇددى تاماكىغا ئوخشاش، شەرىئەتتە چەكلەنگەن نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ بىزگە زىيىنى بار. ئاللاھ قۇرئاندا مۇنداق دەيدۇ: «بۇ دىن كىشىلەرنىڭ پاك نەرسىلەردىن بەھرىمەن بولۇشىغا يول قويىدۇ، پاك بولمىغان نەرسىلەردىن كىشىلەرنى توسىدۇ.»

بىزنىڭ دىنىمىزدا چەكلىمىلەر بار، ئۇنداق بولۇشىدىكى سەۋەب، ئاللاھ بىزنىڭ روناق تېپىشىمىزنى ئىستەيدۇ. مەلۇم مەنىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، بىزنىڭ دىنىمىزدا چەكلىمىلەر بار. ئۇنداق بولۇشىدىكى سەۋەب، ئاللاھ بىزنىڭ مۇشۇ دۇنيادىمۇ ياخشى ياشىشىمىزنى، يەنە بىر دۇنيادىمۇ ياخشى كۈن كەچۈرۈشىمىزنى ئىستەيدىغانلىقىدىندۇر. بىزدە ئاللاھقا بولغان ئىشىنىش ۋە ئاللاھتىن ئۈمىد كۈتۈش ئېلېمېنتلىرى بار بولۇشى كېرەك.

يۇقىرىقىلار مەن جاۋاب بەرمەكچى بولغان 3 سوئال ۋە ئۇلارنىڭ جاۋابلىرىدىن ئىبارەت.

4. ياسىر قازىنىڭ بىر تېلېۋىزور پروگراممىسىدا دېگەنلىرى

يۇقىرىدىكىسى ياسىر قازىنىڭ بىر جۈمەدىكى خۇتبە سۆزىنىڭ مەزمۇنىدىن ئىبارەت. ئامېرىكىدا «The Deen Show» دەپ ئاتىلىدىغان بىر ئىسلام تېلېۋىزور قانىلى بار بولۇپ، ياسىر قازى پات-پات ئاشۇ پروگراممىدىكى سۆھبەتكە قاتنىشىدۇ. 2012-يىلى 27-دېكابىر كۈنى تورغا چىقىرىلغان ئاشۇنداق بىر سۆھبەتتە ئۇ مۇنداق دەيدۇ [2]:

بىز مۇسۇلمانلار «ئاللاھ ھەممىنى بىلگۈچى» دەپ قارايمىز. ئاللاھ بىزگە نېمە دېگەن بولسا، بىز شۇ بويىچە ئىش كۆرىمىز. بۇ دېگەنلىك «بىزنىڭ ئېتىقادىمىز قارىغۇلارچە ئىشىنىدىغان ئېتىقاد» دېگەنلىكمۇ؟ ھەم شۇنداق، ھەم ئۇنداق ئەمەس. «شۇنداق» بولۇشىدىكى سەۋەب، ئاللاھ بىزگە نېمە دېگەن بولسا، بىز شۇنى قىلىمىز. «ئۇنداق ئەمەس» بولۇشىدىكى سەۋەب، بىز ئالدى بىلەن بىر راتسىئونال بولۇش پرىنسىپى ئاساسىدا «ئاللاھ بىزنىڭ ھەقىقىي خۇدايىمىز بولۇپ، ئۇ بىزگە ھەق كىتاب قۇرئاننى چۈشۈرگەن» دېگەن خۇلاسىگە كېلىمىز. بۇ بىز ئويلىنىشقا تېگىشلىك مەسىلە. بىز كىشىلەردىن بىزنىڭ تەلىپىمىز بويىچىلا ئىسلامنى قوبۇل قىلىشنى كۈتمەيمىز. بىز كىشىلەرنى تەنقىدىي تەپەككۇر يۈرگۈزۈپ، «ئىسلام بىر ھەق دىنمۇ ئەمەسمۇ؟»، «مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بىر ھەقىقىي پەيغەمبەرمۇ ئەمەسمۇ؟»، «قۇرئان كەرىم ئاللاھنىڭ ھەقىقىي كىتابىمۇ ئەمەسمۇ؟» دېگەن سوئاللار ئۈستىدە چوڭقۇر ئويلىنىشقا ئۈندەيمىز. ئەگەر ئۇلار بۇ 3 سوئالنىڭ ھەممىسىگە «شۇنداق» دەپ جاۋاب بېرەلەيدىكەن، ئۇلار راتسىئونallıق بىلەن ئويلانغان بولىدۇ. كىشىلەر يەنە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھاياتىغا قاراپ چىقىشى، قۇرئاننىڭ تەلىماتلىرىغا قاراپ چىقىشى، بۇ دىنىنىڭ ئومۇمىيۈزلۈك ھالدا نېمىلەرنى بايان قىلىدىغانلىقىغا قاراپ چىقىشى، ئاندىن راتسىئوناللىق بىلەن، ئەقىل ئىشلىتىپ تۇرۇپ، ھەقنى ئىزدەپ تېپىشى كېرەك. بىر ئادەم يۇقىرىقىدەك بىر جەريان ئارقىلىق ئىسلامنى «بىر ھەق دىن» دەپ قوبۇل قىلغاندىن كېيىن، ھەممە نەرسىلەرگە نىسبەتەن «نېمە ئۈچۈن» دېگەن سوئاللارنى قويۇۋەرمەسلىكى كېرەك. مەسىلەن، بىز نېمە ئۈچۈن 4 ۋاق ئەمەس، ياكى 6 ۋاق ئەمەس، پەقەت 5 ۋاق ناماز ئوقۇيمىز؟ ئىسلامدا نېمە ئۈچۈن ماۋۇ ئىشقا يول قويۇلۇپ، ئاۋۇ ئىشقا يول قويۇلمايدۇ؟ بۇنداق سوئاللارغا قىسمەن جاۋابلار تېپىلىشى مۇمكىن. لېكىن ئۇلارنىڭ تولۇق جاۋابى «ئاللاھ ھەممىنى بىلگۈچىدۇر» دېگەندىن ئىبارەت. بۇ بىرىنچى جاۋاب، ۋە ئەڭ ياخشى جاۋاب بولۇپ، ئۇنىڭدىن باشقا جاۋابمۇ بار. مەسىلەن، چوشقا گۆشىنى يېمەسلىككە ئوخشاش بەزى ئىشلار ھەققىدە قۇرئاندا ئېنىق جاۋابلار بار.

بىز ئۆزىمىزدىن مۇنداق لوگىكىلىق سوئاللارنى سوراپ بېقىشىمىز كېرەك: ئاللاھ بارمۇ-يوق؟ بار. ئاللاھ بىزگە بىر پەيغەمبەر چۈشۈرۈپ بەردىمۇ-يوق؟ چۈشۈرۈپ بەردى. ئاللاھ بىزگە بىر كىتابنى ۋەھيي قىلدىمۇ-يوق؟ ۋەھيي قىلدى. ئۇنداقتا ئاللاھ مېنىڭ قانداق ياشىشىم كېرەكلىكىنى دەپ بەردىمۇ؟ دەپ بەردى، ئۇ بولسىمۇ شەرىئەتتىن ئىبارەت. شەرىئەت بىر ئومۇمىي پروگراممىدا بولۇپ، بىز ئۇنى ھەر بىر جەمئىيەتنىڭ ئەھۋالىغا ماسلاشتۇرۇپ ئازراقتىن تەڭشىسەك بولىدۇ، لېكىن ئۇنىڭ ئومۇمىي پرىنسىپلىرىنى ئۆزگەرتسەك بولمايدۇ.

5. قوشۇمچە-(1): ياسىر قازىنىڭ سەئۇدى ئەرەبىستان مۇفتىسىنىڭ يېقىنقى بىر پەتىۋاسى ھەققىدە دېگەنلىرى

پەلەستىن مەسىلىسىگە نىسبەتەن يېقىندا سەئۇدى ئەرەبىستان مۇفتىسى بىر پەتىۋا چىقارغان بولۇپ، ياسىر قازى ئۇنىڭغا قارىتا ئۆزىنىڭ فېيىسبۇك (Facebook) تېمىدا 3-ئاۋغۇست كۈنى ئىپادە بىلدۈردى. مەن بۇ يەردە ياسىر قازىنىڭ يازغانلىرىنى ئەينەن بايان قىلىپ ئۆتىمەن. مەزكۇر مەزمۇن ماقالىنىڭ ئاساسىي مەزمۇنى بىلەن بىۋاسىتە مۇناسىۋەتلىك ئەمەس. ئەمما ئۇ ئوقۇرمەنلەرگە مۇنداق ئىككى پايدا يەتكۈزۈشى مۇمكىن: (1) نۆۋەتتىكى بىر يېڭىلىقتىن خەۋەر تېپىش. (2) ياسىر قازىنىڭ ئۆزى قوشۇلمايدىغان بىر ئىشقا نىسبەتەن ئۆز كۆز-قارىشىنى قانداق بايان قىلىدىغانلىقىنى بىلىپ قېلىش.

تۆۋەندىكىسى ياسىر قازىنىڭ يازغانلىرى:

ھازىر ئىجتىمائىي مېدىئالاردا سەئۇدى ئەرەبىستان مۇفتىسىنىڭ يېقىنقى بىر پەتىۋاسى ھەققىدە كەڭ-كۆلەملىك مۇزاكىرە ئېلىپ بېرىلىۋاتىدۇ. ئۇ پەتىۋا دۇنياغا گازانىڭ ھازىرقى ئەھۋالىنى ئاڭلىتىش ۋە ئىسرائىلىيەنىڭ تاجاۋۇزچىلىقىغا نارازىلىق بىلدۈرۈش يۈزىسىدىن ئېلىپ بېرىلىدىغان نامايىشلارنى مەنئى قىلىشنى مەزمۇن قىلغان.

مەن تۆۋەندىكى ئىككى نۇقتىنى قىسقىچە بايان قىلىپ ئۆتىمەن:

1) مەن مۇفتىغا ئەڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ھۆرمىتىمنى بىلدۈرۈش بىلەن بىللە، ئۇنىڭ پىكرىگە يۈزدەيۈز ۋە تەلتۆكۈس قوشۇلمايمەن. ئەمەلىيەتتە، بۇ مېنىڭ سەلەفى ھەرىكىتىگە بولغان تەنقىدلىرىمنىڭ بىر مىسالىدۇر (مېنىڭ ماقالەمنىڭ بۇ يەردىكى مەزمۇن بىلەن مۇناسىۋەتلىك قىسمىنى 3-مەنبەدىن ئوقۇيالايسىز). يەنى سەلەفى ھەرىكىتىنىڭ سىياسىيغا بولغان چۈشەنچىسىنىڭ يېتەرسىزلىكى ۋە بىرسىنىڭ بېكىنمە ھالەتتىكى مەدەنىيىتىگە ئاساسلىنىپ تۇرۇپ پۈتۈن ئىسلامغا ۋەكىللىك قىلىشقا ئۇرۇنۇشى. ئېھتىمال بەزى جەمئىيەتلەردە كوچىدا نامايىش قىلىش بىر خىل قالايمىقانچىلىق، دەپ قارىلىشى مۇمكىن (سەئۇدىنىڭ مۇفتىسى ئۇنى «غوۋغا» دەپ ئاتىغان). ئەمما، غەربتىكى مېدىئا بىلەن سىياسەتنىڭ دىنامىكىسىنى چۈشىنىدىغان ھەر قانداق بىر ئادەم ئاممىۋى سورۇنلاردا ئېلىپ بېرىلغان نامايىشلار بىر خەلق ئۆز دەرد-ئەلەملىرى ياكى نارازىلىقلىرىنى دۇنياغا ئاڭلىتىش ۋە ئۇنىڭغا دۇنيانىڭ دىققىتىنى جەلپ قىلىشتىكى ئاساسىي قورال ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ. شۇنداق

بولغانلىقى ئۈچۈن، ئامېرىكىنىڭ قۇرغۇچىلىرى ئاساسىي قانۇنغا «ھۆكۈمەت خەلق ئاممىسىنىڭ نامايىشلىرىنى چەكلىسە بولمايدۇ» دېگەن بىر ماددىنى كىرگۈزۈپ قويغان.

نامايىش قىلىش بىر خىل مەدەنىيەت پائالىيىتى بولۇپ، ئۇنىڭ پايدىلىرى بىلەن زىيانلىرى (شۇنىڭ بىلەن شەرىئەتنىڭ چىقىرىدىغان ھۆكۈمى) زامان، ماكان، مەدەنىيەت ۋە دۇچ كەلگەن مەسىلىلەرگە قاراپ ئوخشاش بولمايدۇ. سەئۇدىنىڭ مۇفتىسى ئۆزىنىڭ ئارقا كۆرۈنۈشى ۋە مەدەنىيىتى ئاساسىدا بىر خىل كۆز-قاراشنى ھاسىل قىلغان؛ ئۇنىڭغا ئۆزىمىزنىڭ ئۆز ئىچىگە ئالغان نۇرغۇن كىشىلەر قوشۇلمايمىز. (سەئۇدىنىڭ مۇفتىسى ھۆكۈمەت موللىسى، سىياسەت بىلەن تەڭ قەدەم باسىدۇ – ئەزھەرى).

2) يەنە بىر تەرەپتىن، مەن بەزى كىشىلەرنىڭ مۇشۇنداق بىر پىكىر ئىختىلاپىدىن پايدىلىنىپ، بىر دىنىي ئۆلىمانىڭ ئابرۇيىغا داغ كەلتۈرۈشىنى، ياكى ئۇنىڭغا «پەلەستىنلىكلەرنى قوللىمايدۇ»، «ئىسرائىلىيەنى قوللايدۇ»، ھەتتا «ئۇ بىر دەججال (ئالدامچى، يالغانچى) بولۇشى مۇمكىن» دېگەندەك باھالارنى بېرىشىنى بىر خىل ناچار قىلىق، دەپ ھېسابلايمەن. (مەن فېيىسبۇكتا بەزىلەرنىڭ ئۇنى «دەججال» دەپ ئاتىغىنىنى كۆردۈم). بىز ئاشۇنداق ئەخمەقلىق ۋە رەزىللىككە قارىتا ئاللاھتىن پاناھ تىلەيمىز.

باشقا بىر ئادەم بىلەن بولغان پىكىر ئىختىلاپى تۈپەيلىدىن بىز ئۇ ئادەمگە «يامان نىيىتى بار» دەپ ھاقارەت قىلساق بولمايدۇ. ئۇنىڭغا «دەججال» دەپ باھا بەرسەك تېخىمۇ بولمايدۇ. مېنىڭ سەئۇدى مۇفتىسىنىڭ پەلەستىنلىكلەر قوزغىلىڭىنى قوللايدىغانلىقى، ۋە زىئونىستلار دۆلىتىگە بىر تېررورچى ۋە رەزىل دۆلەت، دەپ قارايدىغانلىقى ھەققىدە ئىسپاتىم بار. ئۇنىڭ بۇ قېتىم قىلغىنى پەقەت پەلەستىنلىكلەرگە ياردەم قىلىشنىڭ بىر تاكتىكىسىغىلا قوشۇلماسلىق بولۇپ، ئۇ ھەرگىزمۇ پەلەستىنلىكلەر داۋاسىغا قوشۇلماسلىق ئەمەس.

مەن سەئۇدى مۇفتىسىنىڭ پىكرىگە قوشۇلمايدىغان بىلىملىك ئوقۇغۇچىلارغا قىزىق قانلىق قىلماسلىق، ئىسلامىي ئەخلاقنى يوقاتماسلىق، ۋە شەرىئەت يول قويىدىغان دائىرىنىڭ سىرتىدا ئىش ئېلىپ بارماسلىقنى كۈچلۈك دەرىجىدە تەۋسىيە قىلىمەن.

مېنىڭ بۇ يەردە مۇنداق بىر سوئالنى سەمىمىي ھالدا سورۇغۇم كېلىۋاتىدۇ: سەئۇدىنىڭ مۇفتىسىنى «ئوچۇق-ئاشكارا نامايىش قىلمىدى» ، دەپ مەسخىرە قىلىۋاتقان كىشىلەر، باشقا بىر دۆلەتنىڭ مۇفتىسى ھۆكۈمەت قىلغان بەزى ئىشلارغا قوشۇلماي نامايىش قىلغان خەلقلەر ئۈستىدىن ئۆز ئارمىيىسىنىڭ قىرغىنچىلىق ئېلىپ بېرىشىغا يول قويغاندا، سىلەر نەدە ئىدىڭلار؟ گەرچە سىز مەزكۇر پەتىۋاغا قوشۇلمىسىڭىزمۇ، سەئۇدىنىڭ مۇفتىسى كىشىلەرنى بىرەر ئادەمگە زىيان-زەخمەت يەتكۈزىدىغان ئىشلارنى قىلىشقا چاقىرمىدى. يەنە بىر دۆلەتنىڭ مۇفتىسى چىقارغان «يەنە بىر پەتىۋا» بولسا ئۆز خەلقى ئۈستىدىن ئېلىپ بېرىلغان قىرغىنچىلىقنى مۇئەييەنلەشتۈرگەن بولۇپ، ئۇنى «رەزىل پەتىۋا» دېيىشكە بولىدۇ.

قەدىرلىك بىلىم ئىگىلىرى، ئادالەتلىك بولۇش نۇقتىسىدىن، ئۆزىمىزنىڭ يەنە بىر مۇسۇلمانلار مەزھىپىگە بولغان ئۆچمەنلىكى تۈپەيلىدىن، ئادالەتسىزلىك قىلمىشىنى سادىر قىلىپ قويۇشتىن ساقلىنايلى!

ياسىر قازىنىڭ يازغانلىرى مۆشۈ يەردە ئاخىرلاشتى.

6. قوشۇمچە ـ (2): ئىسرائىلىيەنىڭ سىرتقا قارىتىلغان تەشۋىقاتتىكى تاكتىكىسى

ھازىر غەرب تېلېۋىزورلىرىدا ئىسرائىلىيە تەرەپنىڭ بىر ۋەكىلى بىلەن پەلەستىن تەرەپنىڭ بىر ۋەكىلىنى بىر يەرگە ئەكېلىپ سۆھبەت ياكى مۇنازىرە ئېلىپ بارىدىغان ئىشلار ناھايىتى كۆپ. ئەگەر ئۇلارغا دىققەت قىلىدىغان بولسىڭىز، ئىسرائىلىيەنىڭ ۋەكىلى قايسى دۆلەت، قايسى رايون ۋە قايسى ۋاقىتتا بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ھەممىسى ئوخشاش گەپلەرنىلا دەيدىغانلىقىنى بايقايسىز. يەنى، بۇ ۋەكىللەرنىڭ ھەممىسىدە بىر خىل ئىنتايىن يۇقىرى دەرىجىدىكى پىكىر بىرلىكى بارلىقىنى بايقايسىز. ئۇنىڭ ئەكسىچە، پەلەستىنىنىڭ ۋەكىللىرىنىڭ پىكىرلىرى ناھايىتى چېچىلاڭغۇ كېلىدۇ. بۇ نېمە ئۈچۈن؟

ئەنگلىيىلىك داڭلىق ئاخباراتچى پاترىك كوكبۇرن (Patric Cockburn) ئىسرائىلىيەنىڭ تەشۋىقات تاكتىكىسى ھەققىدە توختىلىپ، مۇنداق دەيدۇ: «ئىسرائىلىيە ھازىر ئىشلىتىۋاتقان قوللانما، مۇتەخەسسىسلەر تەرىپىدىن ئامېرىكا ۋە ياۋروپادىكى مېدىئا ۋە ئاممىۋىي كۆز-قاراشلارغا قانداق تەسىر كۆرسىتىش ھەققىدە ئېلىپ بېرىلغان ئىنتايىن پۇختا تەتقىقاتلار ئارقىلىق ۋۇجۇدقا كەلگەن.» [4] بۇ مەزمۇنلارنى ئەنگلىيىلىك داڭلىق مۇسۇلمان زىيالىي مەھدى ھەسەن ئۆزىنىڭ فېيىسبۇكى (https://www.facebook.com/MrMehdiHasan) غا چىقىرىپ قويغان بولۇپ، ئەگەر سىز مەھدى ھەسەننىڭ كىملىكىنى بىلمىسىڭىز، مېنىڭ «ياسىر قازى بىلەن تونىي بلايېرنىڭ مۇنازىرىسى» دېگەن ماقالەمنى بىر قېتىم ئوقۇپ چىقىڭ. مەھدى ھەسەن بۇگۈن ئۆزىنىڭ فېيىسبۇك تېمىغا «ئاممىۋى تەشۋىقاتنىڭ ئىسرائىلىيىچە ئۇسۇللىرى» دېگەن تېمىدا بىر كۆچۈرۈلمە رەسىمنى چىقىرىپ قويغان بولۇپ، ئۇنىڭدا مۇنداق دېيىلگەن:

ئاممىۋى تەشۋىقاتنىڭ ئىسرائىلىيىچە ئۇسۇللىرى (يەنى، ئىسرائىلىيە ۋەكىللىرىنىڭ سىرتقا تارقىتىدىغان سۆزلىرى):

1) بىز تېخى ئادەم ئۆلگەنلىكى ھەققىدە بىرەر ئۇچۇر تاپشۇرۇپ ئالمىدۇق. بىز بۇ ئىشنى تەكشۈرۈپ باقىمىز.

2) كىشىلەر ئۆلدى، ئەمما ئۇلارنى ئۆلتۈرگىنى توغرا ئېتىلماي قالغان پەلەستىنلىكلەر بومبىلىرى.

3) توغرا، بىز ئۇلارنى ئۆلتۈردۇق، ئەمما ئۇلار تېررورچىلار.

4) توغرا، بىز ئۆلتۈرگەن كىشىلەر ئادەتتىكى پۇقرالار، ئەمما ئۇلار ئەسكى كىشىلەر تەرىپىدىن ئۆزىنى قوغدىغۇچى قىلىپ ئىشلىتىلگەن.

5) توغرا، بىز بومبا تاشلىغان رايوندا پەلەستىنلىك جەڭچىلەر يوق، شۇڭا ئۇ بىزنىڭ خاتالىقىمىز. ئەمما، بىز ئۇقۇشماسلىق تۇپەيلىدىن ئادەتتىكى پۇقرالارنى ئۆلتۈرىمىز، ئۇلار بولسا قەستەن ھالدا ئادەتتىكى پۇقرالارنى ئۆلتۈرىدۇ.

6) توغرا، بىز ئۆلتۈرگەن پۇقرالارنىڭ سانى ئۇلارنىڭكىگە قارىغاندا بەكلا كۆپ. ئەمما، باشقا دۆلەتلەرنىڭ نەقەدەر ۋەھشىي ئىكەنلىكىگە قاراپ باق.

7) نېمىشقا سەن يەنىلا ئىسرائىل توغرىسىدا سۆزلەيسەن؟ سەن بىر يەھۇدىيلارغا قارشى تۇرغۇچى (anti‐semite) مۇ؟

سىز كىلەر قېتىم تېلېۋىزوردا بىرەر ئىسرائىلىيىلىك بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن سۆھبەتنى كۆرگەندە، يۇقىرىدىكى نۇقتىلارغا دىققەت قىلىپ بېقىڭ.

بۇ ماقالىنى ھېچكىمدىن سورىماي، مەنبەسىنى بەرگەن ئاساستا باشقا ھەر قانداق تورغا چىقارسىڭىز، ياكى ئېلكىتابقا ئوخشاش باشقا ھەر قانداق شەكىلدە ئىشلەتسىڭىز بولۇۋېرىدۇ. بۇ ماقالە بارلىق ئۇيغۇرلارغا مەنسۇپ.

پايدىلىنىش ماتېرىياللىرى:

[1] Khutbah: Muslim Youth Matter ~ Dr. Yasir Qadhi | 6th June 2014
https://www.youtube.com/watch?v=SlfdkSIgpSE

[2] https://www.youtube.com/watch?v=JX-nPEDcWYU

[3] http://muslimmatters.org/2014/04/22/on-salafi-islam-dr-yasir-qadhi/4/

[4] Debunking Israel's 11 Main Myths About Gaza, Hamas and War Crimes
http://www.huffingtonpost.co.uk/mehdi-hasan/gaza-israel_b_5624401.html?1406545029

1 ـ رەسىم: ئامېرىكىدىكى «The Deen Show» دەپ ئاتىلىدىغان بىر مۇسۇلمانلار تېلېۋىزور قانىلى ياسىر قازى بىلەن سۆھبەت ئۆتكۈزۈۋاتقان بىر كۆرۈنۈش.